

До: Министерство за финансии
ул. Даме Груев бр. 12
1000 Скопје, Република Македонија

За: Сектор за даночна и царинска политика

Предмет: Мислење за Предлог на Законот за данок на личен доход, за добивки од игри на среќа

Почитувани,

Би сакале да ја искажеме нашата благодарност за досегашната соработка која се надеваме дека уште поуспешно ќе ја спроведуваме во иднина.

Во оваа насока, Ве информираме дека согласно објавениот предлог на Законот за данок на личен доход на ЕНЕР, Сојуз на стопански комори на Македонија спроведе консултации со компаниите членови приредувачи на игри на среќа и по темелно разгледување на предлог измените доставуваме коментари кои Ве молиме да ги разгледате и соодветно усвоите, и за нивна понатамошна аргументација стоиме на располагање и за одржување на работна средба.

Коментари:

1. Основ за оданочување

Врз основа на Предлог на Законот за данокот на личен доход (во натамошниот текст: предлог закон), член 2 предвидува данокот на личен доход (во натамошниот текст: данок на доход) да се плаќа годишно на збирот на доходот од сите извори, освен на доходот што е изземен од оданочување со овој закон. Согласно член 3, точка 9, еден од видовите на доход кој е предмет на оданочување е добивки од игри на среќа. Исто така, член 4 регулира даночен период за кој се утврдува данокот на доход, кој е календарската година. На одделните видови приходи од член 3 на предлог законот, во текот на годината се пресметува аконтација на данокот на доход што се наплатува по одбивка од секој приход или врз основа на решение на органот за јавни приходи, освен ако не е поинаку определено со овој закон. Износот на платениот данок од став 2 на овој член се одбива од пресметаниот годишен данок на доход, а олеснувањата се признаваат во износ во кој се одобрени при аконтативното пресметување.

Во оваа насока, се констатира дека со предлог законот се оданочува приходот кој го остваруваат физичките лица по различни основи, видовите на приходи кои ги остваруваат физичните лица, периодот на оданочување како и исклучоците во оданочувањето на приходите на физичките лица во текот на календарската година.

2. Начело на праведно оданочување

Членовите 65, 66, 67 и 68 од предлог законот регулираат што се подразбира под добивки од игри на среќа, кој е обврзник, која е основата за пресметување на данокот, како и случаи кога не се плаќа данокот. Член 67, став 2 и 3 регулираат дека основа за пресметување на данокот на

добивките од игрите на среќа во обложувалница претставува износот на поединечната исплата на добивката намален за износот на поединечната уплата врз основа на која е остварена добивката, а под поединечна исплатена добивка не се подразбираат добивките остварени во текот на играта на среќа.

Од наведеното се идентификува дека одредбите во предлог законот се во спротивност со начелото на праведно оданочување, кое пак треба да претставува основа на овој закон. Освен повреда на начелото на праведно оданочување на кое се заснова Предлог на законот наведените одредби се во спротивност и со одредбите на Уставот на Република Македонија.

3. Предизвици од последните измени на Законот за персонален данок на доход кои стапија на сила на 1ви јануари 2014 година

Со промените на Законот за персонален данок на доход кои стапија во сила на 1 јануари 2014 година, се создаде нерамноправна положба на физичките лица кои оставруваат добивки т.е приход/доход од учество во игрите на среќа со останатите физички лица кои остваруваат приход по други основи, а кои се оданочуваат согласно тој закон т.е. законот кој е во важност во периодот на доставување на овој допис.

Имено, согласно Законот за игрите на среќа и за забавните игри, сите обложувалници, автомат клубови и казина, кои спаѓаат во т.н. Посебни игри на среќа, мора да бидат поврзани на Надзорниот информатички систем на УЈП (НИС). Поврзувањето е суштински и во реално време во УЈП се прикажуваат сите податоци за прием – уплата на тикети или игра, и исто така за исплата на тикети или добивка. Секоја поединечна уплата на тикет во обложувалница или секој поединечен влог во автомат во автомат клуб се евидентира во НИС како поединечна пратка која содржи информации за датумот, времето на уплата, износ и потенцијална добивка. Истовремено, за секој исплатен тикет во обложувалница и за секоја исплатена сума во автомат клуб, исто така се генерира пратка до НИС, која ја содржи исплатената сума и податоците за добитникот, со цел понатамошна пресметка на евентуален персонален данок.

Во однос на пратките за добивки што се праќаат во НИС, Персоналниот данок на Добивка (данокот на доход) што аконтативно им се задржува на играчите при исплата на добитните тикети, и кои во нивно име ги уплаќа Приредувачот, се пресметува врз основа на 10% од разликата помеѓу добивката која е изразена на поединечниот добитен тикет и уплатата (влогот) на тикетот. Согласно предложеното решение концептот за пресметка на данокот на доход кај посебните игри на среќа во обложувалница останува ист, а единствено нешто кое отстапува од постојното законско решение претставува зголемувањето на стапката на оданочување од 10% на 15% за остварената поединечна добивка т.е. остварена исплата на добивка.

Проблемите кои се јавуваат во реалното работење од неправилното и нееднакво пресметување на персоналниот данок на физичките лица кои се учесници во игрите на среќа во обложувалниците согласно постојниот, но и предлог новиот закон се следните:

- Се пресметува данок на доход на загуба

На годишно ниво, согласно големата сума за даноци т.е. данок на доход која се задржува од играчите во однос на нивните добитни тикети и влегува во буџетот на државата (преку 10 милиони евра годишно), и во однос на бројката на добитници т.е. граѓани кои се појавуваат со системот на НИС и се евидентираат како добитници од игри на среќа во обложувалница (преку

600.000 граѓани), произлегува дека сите играчи во обложувалница се во позитива. Напоменуваме дека наведеното е во целост нереален приказ и не ја одразува вистинаста состојба.

Сите обложувалници согласно Законот за игрите на среќа и за забавните игри, плаќаат редовна посебна месечна давачка од 20% и давачка од 3% за Агенција за млади и спорт во однос на разликата од уплатата на сите терминали и исплатата на сите терминали. Самиот податок дека приредувачите редовно уплаќаат Посебна давачка од вкупно 23% од бруто приходот, укажува дека уплатените средства на играчите се секогаш поголеми од исплатените средства кон играчите, со што директно се аргументира погоренаведеното. Имено, игрите во обложувалница се засноваат на уплата на мали влогови а учество на голем број на играчи. Веројатноста за добивка кај учесниците во игрите на среќа во обложувалница е во зависност од изборот на игра, делумното познавање на изборот на игрите и факторот на среќа на учесникот во играта. Учесниците во играта на среќа своите влогови ги внесуваат од претходно оданочени приходи. Согласно податоците и анализите, учесниците во игрите на среќа во подолг период ги вложуваат свои оданочени парични средства, а во одредени временски интервали остваруваат и добивки кои секогаш не ги покриваат претходно вложените оданочени парични средства.

Врз основа на наведеното произлегува двојно одданочување кај физичките лица - учесници во играта на среќа во обложувалница, односно на овие лица двојно им се пресметува данок на доход на веќе оданочените средства кои се вложени во играта, и одданочување на средствата (добивките) кои тие подоцна т.е. во одреден временски период успеале да ги повратат кај себе. Со тоа се потврдува дека на играчите фактички им се пресметува и ќе им се пресметува данок на загуба.

Со примената на овие одредби од предлог законот негативно се влијае на физичките лица кои учествуваат во играта на среќа во обложувалница односно се оштетени бидејќи и тогаш кога не ги вратиле целосно вложените средства, а оствариле добивка која е под вложените средства им се пресметува и ќе се пресметува данок на доход со што своите претходно оданочени средства им се враќаат намалени за 10 % согласно постојната регулатива, а со предлогот на новото законско решение претходно оданочените парични средства кои играчот успеал да ги поврати од играта на среќа во обложувалница ќе му се вратат намалени за 15%.

Се согласуваме и поддржуваме да лицата кои остваруваат добивка која е над нивниот вкупен влог во играта на среќа во обложувалница треба да плаќаат данок на доход, но тоа треба да се пресметува на вкупниот влог во играта во одреден временски период т.е. временски интервал, а не на секој поединечен влог.

Приказ

Пример 1: Во текот на денот играчот изиграл 40 тикети на кои уплатил вкупно 4.000 денари, а од нив фатил само 2 тикети со вкупна добивка, пример, 2.500 денари. Согласно сегашното решение, а и решението кое се предлага за пресметка на данокот, произлегува дека играчот е добитен, и на таа добивка од 2.500 денари, секако намалена за влогот на само тие два тикета, му се пресметува 10% т.е. со новото законско решение 15%. А фактички, играчот изиграл 4.000 денари, добил само 2.500 денари и на крај е во минус од 1.500 денари, а платил данок на добивка.

Пример 2: Играчот на годишно ниво изиграл многу тикети за кои вложил севкупно 100.000 денари. Дел од нив биле добитни со вкупна сума за исплата од 50.000 денари. Иако играчот на

годишно ниво е во евидентен минус, тој сепак, и на таа поединечна добивка од 50.000 денари (без раслика дали е на еден или повеќе тикети) му е задржан и платен данок на добивка, а истиот тој играч во УЈП е евидентиран дека има остварено приходи од добивки во игри на среќа.

Пример 3: Играчот изиграл 5 тикети x 200 денари = 1.000 денари. Добитен му е само еден тикет со добивка во висина од 1.500 денари. На тој добитен тикет му е пресметан данок $1.500 - 200 = 1.200$ денари. $1.200 \text{ денари} * 10\% = 120$ денари. На играчот му е пресметано дека добил 1.200 денари, не сметајќи ги влоговите од останатите 4 тикети. Тука е пресметан данок на добивка, но не е на РЕАЛНАТА ДОБИВКА НА ИГРАЧОТ. Реалната и фактичката добивка на играчот е 1.500 денари добивка намалена за 1.000 денари влог = $500 \text{ денари} * 10\% = 50 \text{ денари} / * 15\% = 75$.

За правилна и реална пресметка на данок на доход кај игрите на среќа, предлагаме да се прави порамнување и пресметка на реалната добивка на играчите на одреден период, а според едниот од двата модела:

- Пресметка на можна добивка на играчот на месечно ниво, како што се пресметува данок на плати, придонеси, Договори за дела, Договори за авторски права, наемнини итн.
- Пресметка на можна добивка на данокот на доход на годишно ниво, како што годишно се пресметуваа и поднесуваа ПДД-ГДП за граѓаните, што всушност е најточна формулација.

Гледано од аспект на играчи и од аспект на приредувачи, првенствено, треба да се разбере основната карактеристика на посебните игри на среќа: обложувалници, казина и автомат клубови. Тие се базираат на концептот на мноштво ситни уплати, мноштво ситни исплати и мал процент на големи добивки, кои заеднички продуцираат голем обрт и голема исплата. Концептот на сите овие игри е токму во генерирање на голем обрт, односно уплата и исплата, која го задржува играчот што подолго време да игра со едни исти парични средства, а со тоа реинвестирање на добивките, тој дополнително се мотивира. Значи, реално, тој “обрт” или вкупна уплата не претставуваат реални физички средства што учествуваат во игрите. “Обрт” кај овие приредувачи на игри на среќа не е реален прилив на парични средства, туку тоа се т.н “вртени пари” (постојана уплата и исплата на тикети или облози со едни исти средства кои учествуваат во играта). Праксата покажала дека реалните (физички) средства се вртат од 4 до 10 пати и затоа продуцираат толку голема вкупна уплата и толку голема вкупна исплата.

При пресметка на данок на доход на играч, мора да се зема во предвид неговиот влог, и тоа на сите тикети, независно дали се добитни или недобитни:

- Доколку разликата од сите добивки на играчот и сите влогови на играчот за одреден и дефиниран пресметковен период е **позитивна**, тогаш играчот фактички остварил реална добивка и на истата е правилно да му се пресмета 10% т.е. согласно предлогот 15% данок на добивка.
- Доколку разликата од сите добивки на играчот и сите влогови на играчот за одреден и дефиниран пресметковен период е **негативна**, тогаш играчот фактички остварил загуба и не треба да му се пресметува данок на доход од играта на среќа.

- Дискриминација помеѓу учеството на физичкото лице во игри на среќа во Обложувалници од една страна и Казина и Автомат клубови од друга страна

Во Законот за игри на среќа согласно член 4 постои јасна дистинкција во самите рамки на Посебните игри на среќа:

1. Игри на среќа во обложувалница,
2. Игри на среќа во казино и
3. Игри на среќа во автомат клуб.

Иако се во рамките на истиот закон и се во рамките на истата подгрупа, истите се поврзани во НИС како и обложувалниците, во рамките на Законот за сите приредувачи на посебни игри на среќа важи истиот член 54 т.е 67 од предлог на законот, сепак во пракса, одредбите различно се толкуваат, односно автомат клубовите и Казината практично не плаќаат ништо од данок на доход за играчите, односно се пресметува и плаќа персонален данок на доход само и исклучиво на ЦекПоти.

Во член 54 од законот, Казината и Автомат клубовите се повикуваат на ставот 4: “Под поединечна исплатена добивка не се подразбираат добивките остварени во текот на играта на среќа.” Истата оваа одредба од постојниот закон е преточена во член 67, став 3 од Предлог Законот за данок на личен доход.

Автомат клубовите и Казината се повикуваат на горенаведениот член, истакнувајќи дека сите игри кои се на автомати се “во текот на играта” и истите не треба да се оданочуваат. Со тоа се прави голема разлика во пресметаниот и платениот персонален данок на играчите, кој е многукратно помал во однос на пресметките кај обложувалниците, што има нерамноправен третман кај сродни бизнис сегменти.

Сметаме дека и кај обложувалниците, особено во делот за обложување во живо, сите уплати и исплати се во текот на играта, слично како и кај Автомат Клубовите и според таквото толкување и за нив нетреба да се пресметува данок на доход. Играчите играат со своите влогови, добиваат, па дел од своите добивки повторно ги вложуваат, и повторно и повторно, т.е. истите “вртени средства”, кои се веќе еднаш оданочени. На сосема ист начин како кај Автомат Клубовите и Казината, само што обртот на средства е т.н. побавен. Проблемот е што кај Обложувалниците, физички се принтаат тикетите при секоја уплата и тој тикет постои како физички, така и во НИС на УЈП.

Со оглед на сите основи за нееднаквост и двојно оданочување на веќе вложените оданочени средства при пресметката на данок од игри на среќа, сметаме дека физичките лица кои учествуваат во игрите на среќа во обложувалници имаат нерамноправен пристап во однос на останатите физички лица кои учествуваат во останатите посебни игри на среќа, особено во делот на играта во живо.

Со предложените одредби постои неусогласеност со член 8, став 1, алинеја 3 од Уставот од причина што владеењето на правото во однос на физичките лица кои се третираат со данок на доход не е воспоставено подеднакво за сите, а особено не за оние физички лица кои учествуваат во посебните игри на среќа во обложувалница, бидејќи како што изнесовме овие лица согласно одредбите кои се предмет на уставност плаќаат данок на средствата кои ги вратиле со остварување на добивка од играта на среќа во обложувалница, а кои средства пред вложувањето веќе еднаш биле оданочени.

Постои и неусогласеност со член 33 од Уставот во тоа што законодавецот и тогаш кога ги утврдува даноците и обврската за нивно плаќање нема неограничена слобода па истиот мора да ги почитува демократските принципи на државата врз владеењето на правото. Даноците мора да бидат определени според јасен критериум врз основа на кој се определува кој потпаѓа под поимот “секој” од членот 33 на Уставот што има должност да ја плати јавната давачка/данокот. Заради тоа, физичките лица кои учествуваат во игрите на среќа не треба да бидат различно третирали т.е. без валиден критериум што го оправдува различниот третман.

Согласно член 59, став 2 од Уставот е предвидено дека правата стекнати врз вложениот капитал (средства) не може да се намалат со закон или друг пропис. Погоре наведените одредби од Предлог на Законот сметаме дека директно го повредуваат овој член од Уставот од причина што на физичките лица кои учествуваат во игрите на среќа капиталот/средствата кои им се вложени им се намалуваат, бидејќи како што истакнавме поголемиот дел од учесниците враќаат помалку средства од оние кои ги вложиле, па заради тоа произлегува дека вложениот капитал/средства наместо да се вратат во полн износ се враќаат во намален износ за 10 % т.е. 15% без притоа да се има во предвид колку вложило физичкото лице/играч во одреден временски период.

Предлагаме 67, став 2 и став 3 од предлог законот да се измени и да гласи:

- (2) По исклучок на ставот 1 од овој член, основа за пресметување на данокот на добивките од игрите на среќа во обложувалница претставува износот на разликата помеѓу вкупните поединечни уплати и вкупните поединечни исплати на добивка остварени од играчот во текот на еден календарски месец. За добивките кои се остварени во тековниот месец со уплати од претходен месец како основа за пресметка се зема и поединечната уплата со која е остварена добивката во тековниот месец.“

- (3) Под поединечна исплатена добивка не се подразбираат добивките остварени во текот на играта на среќа во казино и автомат клуб, а во обложувалница не се подразбираат добивките остварени во текот на играта во живо (настани на кои играчот се обложува во реално време).“

За сите дополнителни информации, Ве молиме да нè контактирате на тел: 02 30 91 440 или на е-маил: info@chamber.mk, контакт лице: Маја Савеска.

Срдечно Ве поздравуваме.

Со почит,

Александар Зарков
Извршен директор
Сојуз на стопански комори на Македонија

Подготвил:
Одобрил: